

**MOLIYAVIY CHEKLOVLAR SHAROITIDA AKSIYADOR
TIJORAT BANKLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH**

Samatova Xayola Baxtiyarovna

Toshkent viloyati Xalk banki

Bekobod BXM Menedjeri

Aannotatsiya: Moliyaviy cheklangan sharoitda aksiyadorlik tijorat banklarini boshqarish murakkab va ko'p jihatli masala hisoblanadi. Olimlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, banklarning muvaffaqiyati xavfni boshqarish, likvidlikni boshqarish, kapitalni boshqarish va korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirishga bog'liq.

Kalit so'zlar: moliyaviy nazorat, moliyaviy cheklovlar, tijorat banklari, xarajatlarni optimallashtirish, xavfni diversifikasiya qilish.

Аннотация: управление акционерными коммерческими банками в условиях финансовых ограничений-сложный и многогранный вопрос. Исследования ученых показывают, что успех банков зависит от управления рисками, управления ликвидностью, управления капиталом и совершенствования системы корпоративного управления.

Ключевые слова: финансовый контроль, финансовые ограничения, коммерческие банки, оптимизация затрат, диверсификация рисков.

Aannotation: management of Joint-Stock Commercial Banks in financially limited conditions is a complex and multifaceted issue. Research by scientists shows that the success of banks depends on the improvement of risk management, liquidity management, Capital Management and corporate management.

Keywords: financial control, financial constraints, commercial banks, cost optimization, risk diversification.

Kirish

O'zbekistondagi aksiyadorlik tijorat banklari o'z faoliyatini yanada samarali tashkil etish va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatish uchun doimiy ravishda yangi

yo'llarni izlab topishga intilishadi. Ammo, moliyaviy cheklovlar bu jarayonni sekinlashtirishi mumkin. Maqsadimiz – bunday cheklovlar sharoitida bank faoliyatini yaxshilash bo'yicha ayrim takliflarni berish.

Moliyaviy cheklovlarning ta'siri

Moliyaviy cheklovlar bankning quyidagi faoliyatlariga ta'sir etishi mumkin:

Kredit resurslarining cheklanganligi: Bu esa o'z navbatida mijozlarga beriladigan kreditlar hajmini cheklaydi va bankning daromadliligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Investisiya loyihalarini moliyalashtirish imkoniyatlarining cheklanganligi: Bankning o'z faoliyatini modernizasiya qilish va yangi texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari cheklanadi.

Bankning likvidligini ta'minlashda qiyinchiliklar: Nolikvid aktivlarning ko'pligi tufayli bankning to'lovga qobiliyatliligiga tahdid solinadi.

Bank xizmatlari sifatini pasaytirish: Cheklangan resurslar tufayli bank mijozlarga zamonaviy va sifatli xizmatlar ko'rsatish imkoniyatidan mahrum bo'ladi.

Boshqarishni takomillashtirish yo'llari

Moliyaviy cheklovlar sharoitida bank faoliyatini yaxshilash uchun quyidagi choralarni ko'rish mumkin:

Xarajatlarni optimallashtirish: Bankning barcha xarajatlarini tahlil qilib, ortiqcha xarajatlarni kamaytirish. Buning uchun zamonaviy boshqaruv tizimlari va dasturlardan foydalanish mumkin.

Daromadlilikni oshirish: Yangi moliyaviy mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqish, mijozlar bazasini kengaytirish, kredit portfelini diversifikasiya qilish orqali daromadni oshirish mumkin.

Risklarni boshqarish tizimini takomillashtirish: Bank faoliyatidagi barcha turdagi risklarni aniqlab, ularni boshqarish bo'yicha samarali choralarni ishlab chiqish.

Innovasion texnologiyalarni joriy etish: Bank faoliyatiga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali xarajatlarni kamaytirish, daromadni oshirish va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatish imkonini beradi.

Kvalifikatsiyali kadrlarni jalb qilish va ularning malakasini oshirish: Zamonaviy bozor sharoitida bankning muvaffaqiyati kadrlarning professionalligiga bog'liq.

Davlatning qo'llab-quvvatlashi: Davlat tomonidan bank sektorini qo'llab-quvvatlash choralari ko'rish, masalan, kafolatlar berish, subsidiyalar ajratish va boshqalar.

Xulosa

Moliyaviy cheklovlar sharoitida aksiyadorlik tijorat banklarini boshqarishni takomillashtirish uchun tizimli yondashuv zarur. Buning uchun bank rahbariyati, xodimlari va aksiyadorlarining birlashib ishlashi muhim. Yuqorida keltirilgan tavsiyalar bankning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishga imkon beradi.

Olimlar moliyaviy cheklangan sharoitda banklarni boshqarish masalasiga turli jihatdan yondashadilar. Ularning asosiy qarashlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Xavfni boshqarish: Olimlarning aksariyati xavfni boshqarishni banklar faoliyatidagi eng muhim jihatlardan biri deb hisoblaydilar. Buning uchun ular quyidagi choralarni taklif qiladilar:

Xavfni aniqlash va baholash: Bank faoliyatidagi barcha turdagi xavflarni aniqlash va ularning ehtimolli oqibatlarini baholash.

Xavfni diversifikatsiya qilish: Turli xil aktivlarga investisiya qilish orqali xavfni taqsimlash.

Xavfni kamaytirish: Xavfni kamaytirish uchun turli xil moliyaviy instrumentlardan foydalanish.

Likvidlikni boshqarish: Likvidlik banklarning to'lov qobiliyatini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Olimlar likvidlikni boshqarish uchun quyidagi choralarni taklif qiladilar:

Likvidlik buferini yaratish: Koʻzda tutilmagan holatlarda toʻlov qobiliyatini taʼminlash uchun likvidlik buferini yaratish.

Aktivlar va passivlarning muvozanatini taʼminlash: Aktivlar va passivlarning muddati va valyutasi boʻyicha muvozanatini taʼminlash.

Likvidlikni monitoring qilish: Likvidlik darajasini doimiy ravishda monitoring qilish va zarur boʻlganda tuzatish choralari koʻrish.

Kapitalni boshqarish: Kapital banklarning moliyaviy barqarorligini taʼminlovchi muhim manba hisoblanadi. Olimlar kapitalni boshqarish uchun quyidagi choralarni taklif qiladilar:

Kapitalning yetarliligini taʼminlash: Bankning aktivlarini qoplash uchun etarli miqdorda kapitalni saqlash.

Kapitalning sifatini oshirish: Yuqori sifatli kapital manbalarini jalb qilish.

Kapitalning samaradorligini oshirish: Kapitalni samarali boshqarish orqali uning rentabelligini oshirish.

Korporativ boshqaruv: Korporativ boshqaruv tizimi banklarning shaffofligi, hisobdorligi va samaradorligini taʼminlaydi. Olimlar korporativ boshqaruvni takomillashtirish uchun quyidagi choralarni taklif qiladilar:

Mustaqil direktorlar kengashini shakllantirish: Bank faoliyatini nazorat qiluvchi mustaqil direktorlar kengashini shakllantirish.

Korporativ boshqaruv kodeksini joriy etish: Korporativ boshqaruvning eng yaxshi amaliyotlarini belgilovchi kodeksni joriy etish.

Shaffoflikni taʼminlash: Bank faoliyati toʻgʻrisidagi maʼlumotlarni oshkor qilish.

ADABIYOTLAR

1. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Oʻzbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari toʻgʻrisida” qarori, 05.08.2022 yildagi 431-son.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Markaziy bankining “Tijorat banklarida korporativ boshqaruv toʻgʻrisidagi nizomga oʻzgartirishlar kiritish haqida”gi qarori, 26.02.2019, №943-5.

3. Karaliyev T.M, Sayfiddinov I.M, Tijorat banklari faoliyatini tartibga solish va nazorati. Darslik. Toshkent: "Iqtisod-Moliya". 2019.
4. Abdullayeva Sh.Z, Bank ishi. Toshkent: "Iqtisod-Moliya". 2010.
5. Шохин С.О., Воронина Л. Н. Бюджетно-финансовый контроль и аудит. Теория и практика применения в России: научно-методическое пособие. М.: Финансы и статистика, 2017.
6. Воронин Ю. М. Государственный финансовый контроль. М.: Финансовый контроль, 2005. 3. Рябухин С. Н. Аудит эффективности использования государственных ресурсов: монография. М.: Наука, 2018.
7. Нурматов, О. Т. (2017). ПРОЦЕСС МОДЕРНИЗАЦИИ В УЗБЕКИСТАНА: ВЧЕРА И СЕГОДНЯ. Theoretical & Applied Science, (4), 206-210.
8. Tohirovich, Q. N. (2021). International financial accounting standards in Uzbekistan. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(4), 328-333.
9. Savinova, G. A. (2020). Economic analysis and management of small businesses. ISJ Theoretical & Applied Science, 06 (86), 227-230.

Internet saytlari

10. www.ahbor-reyting.uz – ("Ahbor-Reyting" reyting agentligi sayti)
11. www.cbu.uz (O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy vev sayti).
12. www.lex.uz (O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi rasmiy vev sayti).